

άνώτερος στρατιωτικός ηγέτης με φαντασίαν και τόλμην και επιβολήν και ἐν ταυτῷ ἀγνός ὡσάν παιδὶ και καλοκάγαθος και γελαστός, ὁ Στρατηγὸς Παρασκευόπουλος, ὡς τὸν βλέπω σήμερον μετὰ τὴν μακρὰν προοπτικὴν τοῦ χρόνου, συνεχέντρωνε ἐν ἑαυτῷ, εἰς τὴν ἠθικὴν και τὴν πνευματικὴν σφαῖραν, ὡς κύρια χαρακτηριστικά, τὴν δύναμιν και τὴν καλωσύνην, τὸν ἀνθρώπον και τὸν στρατιώτην, εἰς ἓνα πράγματι ὡραῖον ἀνθρώπινον τύπον.

Θὰ προσθέσω ἤδη βιογραφικά τινα περὶ τοῦ Στρατηγοῦ Παρασκευοπούλου, ἀναφερόμενα προπάντων εἰς τὰ ἔτη τὰ πρὸ και μετὰ τὴν εἰκοσιπενταετίαν 1896-1920, εἰς ἣν ἀφοροῦν αἱ προκειμενα «Ἀναμνήσεις».

Ὁ Λεωνίδας Παρασκευόπουλος ἐγεννήθη ἐν Κύνθῳ τῷ 1860, ἀλλ' ἀπὸ μικρῆς ἡλικίας ἔζησεν εἰς Σμύρνην, τοῦ πατρὸς του ἐγκατασταθέντος ἐκεῖ διὰ λόγους ἐμπορικῶν ἀσχολιῶν. Ἡ Σμύρνη ἐγένετο ἔκτοτε δευτέρα πατρίς του. Ἐν Σμύρῃ διήκουσε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα εἰς τὴν περιφημον Ἐυαγγελικὴν Σχολήν, και ἐν Σμύρῃ ἐγαλουχήθη τὰ βαθύτερα ἐθνικὰ ἰδεώδη τῆς Μεγάλης Ἰδέας και τῆς ἐν δόξῃ και μεγαλείῳ ἀποκαταστάσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Δεκαεσάρων ἐτῶν εἰσῆχθη εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Ἐδελφίδων, ἐδρεῦσαν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐν Πειραιεὶ και ἐν τῇ ὁποίᾳ αἱ σπουδαὶ διήκουν τότε ἐπταετίαν ὅλην. Τῷ 1881 ὠνομάσθη Ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ Πυροβολικοῦ, μετασχὼν τῆς προελάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ πρὸς κατάληψιν τῆς ὑπὸ τῆς Βερολινείου Συνθήκης ὁρισθείσης νέας μεθορίου μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας και τῆς περιοχῆς Ἄρτης. Ὑπολοχαγὸς τῷ 1884, Λοχαγὸς τῷ 1888 και Ταγματάρχης τῷ 1898. Τῷ 1897 κατήλθεν εἰς Κοήτην, μετέχων τοῦ ὑπὸ τὸν Τιμ. Βάσσον στρατοῦ κατοχῆς τῆς Μεγαλονήσου. Συνταγματάρχης κατὰ τὸν Α' Βαλκανικὸν Πόλεμον, διετέλεσε γενικὸς ἀρχηγὸς τοῦ ἐν Ἠπείρῳ πυροβολικοῦ, μετὰ δὲ τὴν κατάληψιν τῶν Ἰωαννίνων κατήρτησε και διηύθυνε τὴν Χ Μεραρχίαν, μεθ' ἧς ἐπολέμησε κατὰ τῶν Βουλγάρων. Διοικητὴς τοῦ Γ' και εἶτα τοῦ Α' Σώματος Στρατοῦ, ἀπεστρατεύθη τῷ 1920 μετὰ τὸν βαθμὸν τοῦ Ἀντιστρατήγου, ἀφοῦ ἠγήθη νικηφόρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ κατὰ τὴν δοξασμένην διετίαν 1918-1920. Ἀπεσύρθη τότε εἰς Παρισίους, ὅπου λόγοι οἰκογενειακοὶ τὸν ἐκράτησαν ἐπὶ δώδεκα συνεχῆ ἔτη. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο (1924-1926) συνέγραψε τὰς «Ἀναμνήσεις» του. Τῷ 1926 ὁ τότε Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας Στρατηγὸς Πάγκαλος τὸν ἐκάλεσε εἰς Ἀθήνας, διὰ νὰ τοῦ ἀναθέσῃ τὴν Προεδρίαν Κυβερνήσεως ἐκ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν τότε Κομμάτων. Ὁ Α. Παρασκευόπουλος, βολιδοσκοπήσας τὴν κατάστασιν και διαφωνήσας μετὰ τοῦ Παγκάλου, ἐπροτίμησε νὰ ἀρνηθῆ τὴν προσφερεθεῖσαν αὐτῷ Πρωθυπουργίαν, δώσας ἐν ὡραῖον παράδειγμα ἀνεξαρτησίας γνώμης και ὑπερηφάνου ἀνιδιοτελείας. Τῷ 1929 ἐξελέγη Ἀριστίνδην Γερουσιαστής, γενόμενος εἶτα Πρόεδρος τῆς Γερουσίας τῷ 1930 και τῷ 1931. Μεγαλόσταυρος τοῦ Σωτήρος, Μεγαλόσταυρος τοῦ Λουτροῦ τῆς Ἀγγλίας (παράσημον ὅπερ τῷ προσέδιδε και τὸν τίτλον τοῦ «σέρ»), Ἀνώτερος Ταξιάρχης τῆς Δεγεῶνος τῆς Τιμῆς, ἔφερε τὸν Πολεμικὸν Σταυρὸν Α' Τάξεως μετὰ δαφνῶν και ἀστέρων και τὸ Μετάλλιον Στρατιωτικῆς Ἀξίας Α' Τάξεως μετὰ σιφάνου. Ἀπέθανε ἐν Ἀθήναις τῷ 1936.

Ἄς ἐξετάσωμεν ὅμως ἀπὸ γενικωτέρας σκοπιᾶς τὴν σημασίαν τῶν «Ἀναμνήσεων» πρὸ μᾶς ἀφῆκε.

Ἐτόνισα ἐν ἀρχῇ τοῦ προλόγου τὸ ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον πρὸς παρουσιάζει ἡ ἱστορικὴ ἐποχὴ εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται. Τῷ ὄντι πρόκειται περὶ τῆς πρώτης κατ' ἐξοχὴν ὡραίας ἐξορμῆσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ, μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ 1821, διὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τῶν ἀγώνων τῆς ἀπελευθερώσεώς του. Τὸ ἔπος τοῦ 1940 ἀπετέλεσε ἡρωϊκὴν ἀμυναν πρὸς διατήρησιν τῆς κερτημένης ἐλευθερίας, τὸ 1912-1920 τὴν ἐνθουσιώδη δομὴν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν προαιωνίων πόθων τοῦ Γένους. Ἠνωμένοι τότε τὸ Ἔθνος ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν προσφιλοῦς Βασιλέως και Πρωθυπουργοῦ μεγαλοφροῦς, ὅστις τὸ ἐνέπνεε και τὸ καθωδήγει θαυμασίως εἰς τὸν δρόμον τῆς δόξης και τοῦ ἐθνικοῦ μεγαλείου, εἶδε σχεδὸν πραγματοποιούμενα τὰ πλέον παράτολμα ὄνειρα τῆς Φυλῆς. Ἐντὸς ὀκτῶ μόλις ἐτῶν ἡ Ἑλλὰς τῆς Μελοῦνας, ὡς ἀπεκαλεῖτο ἡ πρὸ τοῦ 12 Ἑλλὰς ἐκ τῆς βορείως τοῦ Θεσσαλικοῦ κάμπου ὁροσειρᾶς ἧτις ἀπετέλει τὰ τότε σύνορα, ἡ Ἑλλὰς τῆς Μελοῦνας ἔγινεν ἡ Ἑλλὰς τῶν πέντε θαλασσῶν, ἐγγύσασα τὴν πάλαι ποτὲ Βασιλεύουσαν και ἐκταθεῖσα ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς μέχρι τῆς Μαύρης Θαλάσσης και περιλαβοῦσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς τὸν κύριον ὄγκον τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τὸ διατὶ ἔληξεν ἡ μεγαλοπράξιον αὕτη ἐξορμησις τῶν Ἑλλήνων τοῦ 12-13 διὰ τῆς Μικρασιατικῆς Τραγωδίας, τοῦτο δὲν εἶναι τοῦ παρόντος προλόγου ἔργον. Ὡς ἐν παρόδῳ ὀφείλω νὰ εἶπω, ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς δὲν ἠδυνήθη ἐν τῷ συνόλω του νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸ μεγαλειῶδες δημιούργημα, ἐδιχάσθη, τοῦ ἔλειπεν ἡ πνοή, ὁ Βενιζέλος κακῶς ὑπελόγησε τὰς δυνάμεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ, και τὸ μεγαλοῦργημα κατέρρευσε, συμπαρασύραν εἰς ἐρείπια τοὺς τραγικοὺς ἀδελφοὺς, τοὺς ὁποίους εἶχομεν ἀποπειραθῆ νὰ συναπελευθερώσωμεν.

Ὁ Λεωνίδας Παρασκευόπουλος ὑπῆρξεν ἐκ τῶν κυρίως δρασάντων κατὰ τὴν ἡρωϊκὴν αὐτὴν περίοδον, πρωτεύων συνεργάτης τοῦ Βενιζέλου εἰς τὰ στρατιωτικά, πρωτεργάτης τοῦ μεγαλοπρεποῦς οἰκοδομήματος. Ὄντως ἠγεῖτο τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ κατὰ τὴν διάσπασιν τοῦ μακεδονικοῦ μετώπου, πρώτην και καιρίαν νίκην τῶν Συμμάχων κατὰ τὸν Α' Παγκόσμιον Πόλεμον, και εἶτα κατὰ τὴν κατάληψιν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅποτε κατώρθωσεν ἐντὸς ἔνδεκα μόλις ἡμερῶν νὰ καταλάβῃ διὰ τῶν στρατευμάτων του τὴν ὑπὸ τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν προβλεπομένην μεθοριακὴν γραμμὴν. Ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του λοιπὸν και τῆς ἐν γένει δράσεώς του, ὄχι μόνον παρηκολούθησεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ἀλλὰ μετέσχε στενῶτατα ὅλων τῶν τότε γεγονότων και ἠδυνήθη καλύτερον παντὸς νὰ τὰ περιγράψῃ, νὰ τὰ σταθμίσῃ και νὰ τὰ κρίνῃ. Φύσει ἀμερόληπτος, εἰς ἐλάχιστα μόνον σημεῖα — ἰδίᾳ εἰς τὰ περὶ τῶν τότε περὶ τὴν Αὐλὴν κύκλων — παρασύρεται ἀπὸ τὰ πολιτικὰ πάθη τοῦ καιροῦ του, ἀντιδρᾷ ὅμως ἀμέσως και ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπιτυγχάνει τὴν ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβοδικαίαν ἀπόδοσιν τῶν πραγμάτων.

Ἄλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀφορᾷ πλέον εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀξίαν αὐτῶν τούτων τῶν «Ἀναμνήσεων», ἦτοι εἰς τὸν τρίτον λόγον οὗ ἔνεκα ἀνέλαβον τὴν ἐπιμέλειαν τῆς β' ἐκδόσεώς των.